

BONITAČNÝ PORIADOK PRE PLEMENO HOVAWART

Všeobecné ustanovenia

Úspešné absolvovanie bonitácie je základnou podmienkou pre zaradenie jedinca do chovu. Jej účelom je ohodnotiť každého jedinca (ohodnotenie je vyjadrené bonitačným kódom) a posúdiť, či je vhodný pre ďalšiu plemenitbu. Pridelený bonitačný kód, spolu s Preukazom pôvodu predstavujú základné informácie, ktoré potrebuje poradca chovu aby mohol vybrať kombináciu najvhodnejších jedincov, ktorí sú čo do exteriéru, zdravotného stavu a povahy vhodní pre chov a ďalší rozvoj plemena. Bonitáciu môže absolvovať každý jedinec iba jedenkrát v živote. Iba pri neúspešnom výsledku v hodnotení povahy, prípadne ak bolo konštatované, že daný jedinec nemá ukončený rast, môže pes bonitáciu ešte 1x opakovať. Pri opakovanej bonitácii sa poplatok platí ešte raz, s výnimkou háravej suky, alebo psa / suky, ktorým bolo bonitačnou komisiou odporúčané bonitáciu opakovať.

Usporiadateľ bonitácie na Slovensku je SHK. Miesto a dátum bonitácie určuje výbor SHK podľa potrieb plemena. Na bonitácii musia byť predvedení minimálne traja jedinci a maximálne 20 v jeden deň. Bonitácia sa nemôže uskutočniť v deň konania výstavy, ktorej sa bonitovaní jedinci účastnia.

Bonitačná komisia je navrhnutá výborom SHK. **Pracuje v trojčlennom zložení: rozhodca pre výkon, rozhodca pre exteriér a člen výboru.**

Rozhodnutie bonitačnej komisie je konečné. V prípade negatívnych výsledkov majiteľ psa nemá nárok na náhradu škody, ktorá mu v dôsledku negatívneho výsledku vznikla. Majiteľ psa zodpovedá za škody spôsobené jeho psom.

Na bonitácii sa nesmú zúčastniť jedinci chorí, prípadne z choroby podozriví.

Zvod mladých

Absolvovanie zvodu mladých je nutnou podmienkou pre účasť na bonitácii.

Podmienky:

- vek 6 – 18 mesiacov
- čistokrvnosť overená PP
- u importovaných jedincov je potrebná pre registrácia v SPKP SKJ

Pri zvide sa posudzuje exteriér jedinca s dôrazom na poukázanie ako kladov tak aj nedostatkov. Hodnotí sa vývoj jedinca a kontroluje sa stav chrupu. Majiteľ predvádzaného jedinca je oboznámený s prípadnou možnosťou korekcie nedostatkov.

Výsledok zvodu sa zapisuje do zvodovej karty, ktorej originál obdrží majiteľ jedinca.

Zvod mladých a bonitáciu nemôže jedinec absolvovať v jeden deň.

Podmienky účasti na bonitácii

- bonitovaní jedinci musia v deň bonitácie dosiahnuť vek u psov 24 mesiacov a u súk 18 mesiacov
- čistokrvnosť musí byť osvedčená PP vydaným plemennou knihou uznávanou FCI
- účasť na zvide mladých vo veku 6 – 18 mesiacov
- absolvovaný RTG na dyspláziu bedrových kĺbov vo veku minimálne 16 mesiacov s vyhodnotením na SHK určenom pracovisku (od 1.6.2013 – Zvieracia klinika Pašek, Trnava – MVDr. Ivan Pašek)
- výsledok si majiteľ nechá potvrdiť do PP
- RTG snímka musí byť vyhotovená v plnej narkóze psa. Iné vyšetrenia sú dobrovoľné, ich výsledky budú uvedené v bonitačnej karte psa/suky ako aj pri prezentácii chovných jedincov na webstránke klubu.
- do chovu je prípustný výsledok RTG DBK max. 1/1 resp. B u súk, u psov 0/0, resp. A. Psy s hraničným stupňom DBK, t. j. 1/1, 0/1, 1/0, resp. B majú v zmysle chovateľského poriadku obmedzené krytie na jeden vrh
- vyšetrenie na ochorenie degeneratívna myelopatia (DM) v laboratóriu Laboklin
- výstavné ocenenie minimálne „veľmi dobrý“ z triedy mladých alebo dospelých získané na výstave so zadávaním CAC SR (národná, medzinárodná, špeciálna alebo klubová).

Priebeh bonitácie

Pre hladké zabezpečenie priebehu bonitácie musí byť zabezpečená dostatočne veľká plocha s možnosťou ukrytia a odkladania psov, ktorí sa zúčastňujú bonitácie. Meračia šibenica na zisťovanie kohútikovej výšky, meracie pásmo dl. 150 cm, ochranné oblečenie figuranta, rukáv, plenta na ukrytie figuranta, príp. terénna skryšľa.

Bonitácia pozostáva:

1. Z posúdenia exteriéru jedinca včítane merania potrebných mier. Záznam vyhodnotenia sa robí do predtlačenej formulára (bonitačná karta), ktorý zahŕňa detailné a kompletne zhodnotenie v zmysle štandardu plemena.
2. Z posúdenia povahy, ktorá sa hodnotí počas celého priebehu bonitácie. Počas skúšky povahy musí pes preukázať, že má vyrovnanú povahu.

Pri skúške povahy sa hodnotí:

- 1) správanie psa počas prechodu skupinou osôb
- 2) správanie psa počas strelby
- 3) hodnotenie odvahy a bojovnosti, podľa kritérií skúšky SVV1, (napadnutie psovoda - bez povinného zákusu alebo so zákusom)
- 4) správanie psa počas merania a posudzovaní exteriéru

- 1) Psovod s upútaným psom prechádza určeným smerom, kde sa stretáva so skupinkou (min. piatich) pohybujúcich sa osôb. Do skupinky vstúpi 2-krát, pričom pohybom opíše tvar číslice 8. Pri druhom prechode sa zastaví v strede skupinky. Pes má vtedy sedieť pokojne pri nohe psovoda. Keď sa psovod zastaví, zastaví sa aj pohyb osôb v skupinke. Jeden člen skupinky prístupuje k psovodovi, predstaví sa a skontroluje psovi tetovanie v uchu. Pes pri tom nesmie prejavovať známky strachu ani agresivity. Pes môže mať nasadený náhubok.
- 2) Počas prechodu skupinou osôb dáva rozhodca pokyn k streľbe. Streľba sa opakuje aj počas prechodu psovoda so psom od skupinky k úkrytu figuranta. **Pri vedení psa počas prechodu skupinou osôb psovod drží vŕdzku v pravej ruke, vŕdzka musí byť previsnutá (pes nesmie ťahať), aby bolo možné objektívne posúdiť prípadnú strachovú reakciu na streľbu.** Pes nesmie reagovať na streľbu strachom, pokusom o útek, ani agresívne.
- 3) Rozhodca pri skúške odvahy a bojovnosti má k dispozícii figuranta. Na pokyn rozhodcu ide psovod s upútaným psom určeným smerom k úkrytu. Keď je psovod asi 10 m od úkrytu, figurant vystúpi z úkrytu a kráča smerom na psovoda so psom. Na povel psovoda „Stojte!“ sa figurant zastaví na vzdialenosť 4-5 metrov od psovoda a začnú pokojný rozhovor. Ak sa pes správa agresívne (vidí a cíti ochranný rukáv), psovod ho môže upokojovať (stretnutie sa môže opakovať, kým sa pes neupokojí). Hneď ako sa pes upokojí, rozhovor medzi psovodom a figurantom sa mení na hádku a vyvrcholí napadnutím psovoda (figurant pritom naznačí psovi údery palicou). Pes musí ihneď reagovať razantným protiútokom alebo blokovaním figuranta. V okamihu útoku psovod nepustí vodidlo, ale ponechá psovi voľnosť na vykonanie zákroku na celú dĺžku vodidla. Pri veľmi dobre zvládnutom psovi je možné pri protiútoky pustiť vŕdzku a tým umožniť psovi lepší priestor na obranu psovoda. Oproti SVV1 pes nemusí vykonať zákus, ale musí rýchle a nekompromisne brániť psovoda na celú dĺžku vodidla. Na pokyn rozhodcu figurant ukončí útok a zostane pokojne stáť. Psovod môže psa ovplyvniť povelom na pustenie figuranta, resp. ukludnenie. Pes prechádza do kludu a so psovodom odchádza na povel rozhodcu určeným smerom. Znovu prechádzajú skupinkou osôb, tu sa hodnotí „odreagovanie“ psa.
- 4) Pes počas merania, kontroly zubov, kontroly semenníkov a predvádzania v kruhu nesmie prejavovať známky strachu a/alebo agresivity.

Ohodnotenie povahy (osobitne sa hodnotí každý z bodov):

1. Hodnotenie počas prechodu skupinou osôb:

- A pes je istý, priateľský a sebavedomý
- B pes mierne reaguje na osoby v skupine
- C pes má snahu vyhnúť sa osobám
- D pes vykazuje neistotu, má výraznejšiu negatívnu reakciu na osoby v skupine
- E pes má výrazný problém s cudzími osobami, je nervózny, necíti sa v skupine dobre

2. Hodnotenie počas strelby:

- A pes je ľahostajný voči výstrelu (mierny záujem o strelbu nie je známka strachu/agresivity)
- B mierna vzrušivá reakcia na výstrel, pes sa následne ukludní / nereaguje
- C mierna strachová reakcia na strelbu, pes sa následne ukludní / nereaguje
- D silná vzrušivá reakcia na výstrel, pes sa ťažko ukludňuje,
- E silná strachová reakcia, evidentná snaha o útek, pes sa nedá ukladiť – ovládať.

3. Hodnotenie bojovnosti:

Prevedenie bude hodnotené v zmysle Národného skúšobného poriadku ZŠK podľa skúšky SVV1 v disciplíne obrana bod 5, „Napadnutie psovoda pri stretnutí“

- Hodnotenie:
- Bez chyby A, A1, Az, Az1
 - Drobné chyby B a B1
 - Hrubé chyby C a C1
 - Nesplnený cvik D, D1 a E, E1 resp. Dz, Dz1 a Ez, Ez1 – nezaradený do chovu, možnosť opakovania bonitácie

Najneskôr pred začatím povahového testu sa rozhodne majiteľ/psovod, ktorý variant si vyberie: so zákusom alebo bez zákusu.

3.1.Stret s figurantom:

- A sebaistý, razantný útok, pes neuhýba na náznaky úderov palicou
- A1 s korekciou predčasnej vzruchovej reakcie na figuranta
- B prudký útok so slabším nasadením (flegmatickejší), neuhýba na náznaky úderov palicou
- B1 mierne prejavy neistoty (pes sa ohliada na psovoda, ale nevracia sa k psovodovi, zaváhanie pred stretnutím)
- C oneskorená reakcia, resp. nástup útoku, ktorý je menej presvedčivý, pes nevykazuje známky strachu, psovoda bráni až po opakovanom napádaní figurantom, prípadne až po povzbudení od psovoda
- C1 neistý útok, na údery palicou uhýba, prechodne sa vracia k psovodovi, ale stále ostáva medzi psovodom a figurantom
- D pes ostáva sedieť / stáť pri nohe psovoda, šteká na figuranta
- D1 strachová obranná reakcia, pes cúva za úroveň psovoda, je výrazne nervózny a neistý
- E pes nejaví ani náznaky útočného zadržania, na figuranta / náznaky úderov nereaguje
- E1 reaguje ustráchanie / snahou o útek

3.2.Stret s figurantom so zákusom (zadržanie figuranta so zákuskom do ochranného rukáva):

- Az sebaistý, razantný zákrok s plným a výborným zákusom do ochranného rukáva, s výbornou bojovnosťou, odvahou a razanciou, pes neuhýba na náznaky úderov palicou, presvedčivý výkon zákroku nie je ovplyvnený v žiadnej fáze zákroku
- Az1 s korekciou predčasnej vzruchovej reakcie na figuranta

- Bz váhavejší zákrok s veľmi dobrým zákusom do ochranného rukáva, s veľmi dobrou bojovnosťou, odvahou a razanciou, neuhýba na náznaky úderov palicou
- Bz1 mierne prejavy neistoty
- Cz váhavý zákrok s neúplným zákusom do ochranného rukáva, so slabšou bojovnosťou, odvahou a pomalšou razanciou, na náznak úderov palicou uhýba
- Cz1 váhavý zákrok, na náznak úderu palicou púšťa rukáv, po ukončení hrozby úderu palicou opätovne prevedie zákus do ochranného rukáva.
- Dz neistý, pomalý zákrok so slabým a neúplným zákusom do ochranného rukáva, pes sa počas boja s figurantom neudrží v zákuse do ochranného rukáva, pes po náznaku úderu palicou púšťa ochranný rukáv, po ukončení hrozby úderu palicou neprevedie opätovný zákus do ochranného rukáva ale ostáva v blízkosti figuranta so snahou ho napadnúť
- Dz1 pes prevedie slabý, neistý, pomalý a neúplný zákus do ochranného rukáva, pes sa počas boja s figurantom neudrží v zákuse do ochranného rukáva, pri hrozbe úderu palicou neostáva v blízkosti figuranta, prichádza na úroveň psovoda, je výrazne nervózny a neistý
- Ez pes nezahryzne, odbieha po náznaku úderu ku psovodovi
- Ez1 pes nezahryzne, po náznaku úderu odbieha za psovoda reaguje ustráchané so snahou o útek

4. Hodnotenie pri meraní:

- A istý, priateľský, sebavedomý, nechá sa zmerať bez akýchkoľvek problémov
- B mierne nepokojný ale spolupracujúci, dá sa upokojiť
- C pes vykazuje známky strachu / nervozity, ale nesnaží sa o útek, ani nereaguje agresívne
- D pes je celý čas nervózny a ustráchaný, nedá sa upokojiť, má snahu o útek
- E pes je agresívny – vrčiaci, prípadne napádajúci, nie je možné ho posúdiť

Povahu hodnotí trojčlenná bonitačná komisia v zložení: delegovaný rozhodca pre výkon, rozhodca pre exteriér a člen výboru klubu (výcvikový referent). Výsledná známka je určená po dohode všetkých troch členov bonitačnej komisie.

Pre zaradenie do chovu musí byť niektoré z ohodnotenia: A, A1, Az, Az1, B, B1, Bz, Bz1, C, C1, Cz, Cz1

Pri ohodnotení D, D1, Dz, Dz1, E, Ez, Ez1 nie je jedinec vhodný pre chov.

Bonitačný kód

Bonitačný kód vychádza z hodnotenia v bonitačnej karte a charakterizuje jedinca po všetkých stránkach. Skladá sa z nasledovných častí:

celkový vzhľad (typ) / opis / povaha. Povaha má 4 známky: správanie psa počas prechodu skupinou osôb, správanie psa počas strelby, hodnotenie odvahy a bojovnosti, správanie psa počas merania a posudzovaní exteriéru

Výsledok bonitácie

Po celkovom zhodnotení predvedeného jedinca komisia udelí výsledné hodnotenie: **chovný** – u jedincov bez závažných väd, kde je predpoklad udržania minimálne doterajšieho stavu a úrovne hovawartov ako v exteriéri, tak aj v povahe.

nechovný – u jedincov s vadou alebo vadami vylučujúcimi z chovu po stránke exteriéru v zmysle štandardu plemena. Rovnako aj u jedincov, ktorí sa po stránke povahy prejavujú ako úplne bojzliví, reagujúci na streľbu, flegmatickí alebo nadmierne agresívni.

Predvedený jedinec, ktorý sa pri bonitácii prejavuje po stránke povahy flegmaticky, bojzливо alebo agresívne má nárok jeden raz opakovať bonitáciu do dvoch rokov od neúspešnej bonitácie.

Záverečné ustanovenia

Údaje o bonitácii jedincov sa zaznamenávajú do bonitačnej karty. Celkový výsledok a získané hodnotenie sa zaznamenáva do preukazu o pôvode psa. Oba záznamy potvrdzuje bonitačná komisia. Bonitačná karta sa vypisuje dvojmo, s týmto určením:

- ⇒ *originál pre majiteľa psa*
- ⇒ *kópia pre poradcu chovu*

Povinnosťou poradcu chovu, alebo určeného člena bonitačnej komisie je v najbližšom termíne od konania bonitácie zverejniť výsledky bonitácie a zvodu mladých v Spravodajcovi SHK, na webovej stránke klubu, príp. v Kynologickej revue aj s hodnotením jedincov. Zaradenie do registra chovných jedincov vykoná SPKP na žiadosť majiteľa v zmysle Zápisného poriadku UKK.